

HELENA SINERVO AVARUS- RUUSUJA

HELENA
SINERVO

AVARUUS-
RUUSUJA

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ WSOY HELSINKI

Tekijä kiittää Valtion kirjallisuustoimikuntaa ja WSOY:n kirjallisuussäätiötä saamastaan tuesta.

© Helena Sinervo 2014

ISBN 978-951-0-40347-1

Painettu EU:ssa

Anitalle

Oi rakenteiden kiraalitimantit!

Hy' yötä nainen ihanainen, hyv' yötä **kimallus,**

salli mun laskea kätösein

karvaaseen karvaisyöhön kiharaan.

Linnut jo kohta heräävät,

varhaiset madonnappaajat,

käden alla iho huokoinen luomet avaa.

ihotuopposen aavat juomat

Solisluusi kuluma, sen epäsymmetria.
 Syntynyt lapsen kantamisesta,
 oikeutetuimmasta painosta Auringon alla.
 Olemme saman pöydän ääressä,
 välissä kynttelikkö, kynttilöiden liekit.
 Viinissä maistuu hevostalli ja tammenterhot,
 ripaus aprikoosihilloa ja luumusosetta, kuivattu mango.
 Suutuntumasta holahtaa kirpakka elokuun ilta,
 illan mineraalit, jotka pyyhkivät ratsastajan kasvoja.
 Lasit puoliksi täydet, kynttilät puoliksi palamatta.

Sinulta olen saanut tämän, että lapsi on nukahtanut
 ja protestanttinen kunnollisuus potkaistu pihalle.
 Saturnus jatkaa vaellustaan Auringon ympäri, jatkakoon,
 me nuuhkimme tätä tuoreen persiljasilpun tuoksuista,
 ripottelevien ja rusottavien sormenpäiden näköistä hetkeä,
 jonka sienipiiraan suussasulavassa hahmossa syömmme.
 Solisluusi epäsymmetria, piste ajassa ja historiassa,
 outo kuin Maahan iskeytynyt avaruusruusu.
 Ilman että vimpan päälle asiaa harkitsen
 minun oikea käsi siirtyy pöydän yli
 ja tarttuu sinun vasempaan.

Joinakin hetkinä olet heittänyt ankkurisi ja viivyt. Ehkä kangasmetsät, ehkä mustikanvarvut ovat kutsuneet sinut holveihinsa. Silloin ihon kiraalisolmut, niiden hiljaisuusväki. Olen seurannut kannoillasi tänne missä lehvästö heittää varjon solisluittesi päälle, missä varjot lehteilevät kasvojeni surukirjaa. Naaman. Siellä missä kallio hievahtamatta liikkuu kantapäiden alla, missä kipeästi huikkaa kuikka. Rautiainen repii illan silkkipaperit, illan resitatiivit. Aivan lähellä toisiamme rakennumme tyhjyydestä, kosketamme toistemme tyhjää tilaa, koordinaatteja hiukkasten välissä. Onko piilossa jotakin muuta, jokin tiikeri tai toinen toistaan mätkivä kirahvinkaula?

Kiraalisuus (kreik. χείρ 'käsi') eli kätisyys ilmenee kemiassa siten, että molekyylit **ovat toistensa peilikuvia** niin kuin oikea ja vasen käsi. Yleisemmin kiraalisuus on epäsymmetristen kappaleiden ominaisuus.

Miksi luonnossa esiintyvät aminohapot ovat vasenkätistä L-muotoa, sitä me emme

Silmiesi kiraalitimantit, silmiesi L,

*Miksi ne värähtävät tavalla jonka tulkitsen
Miksi ne **sulavat rakkaudesta?***

Napa sinun vartalosi epäsymmetriakeskus
Nenä sinun naamasi epäsymmetriakeskus
Luomi sinun rintasi epäsymmetriakeskus
Keskisormi sinun kätesi epäsymmetriakeskus
Maa minun avaruuteni epäsymmetriakeskus
Alakulo minun tunteitteni epäsymmetriakeskus
Hiiliatomi minun molekyylieni epäsymmetriakeskus
Niin hiton epäsymmetristä
Niin hiton vinksahantutta
Niin hiton luokillaan olevaa
Niin himputin ja pamputin kenoa ja vinoa
Niin pirun Pisaa piirittelin:
Niin vajonnutta
Niin langennutta
Niin sählättyä
Niin kipeästi purevaa
lämmittelin ja lemmittelin,
sydänvesillä pirskeittelin

*Syväloukkaantunut? Niin, mutta koska ja kenelle?
Sanoisin että haavoittunut, vähän kuin olisi saanut
osuman jossakin ampumavälikohtauksessa,
kun on sattumalta eksynyt väärään aikaan ja paikkaan,
ehkä jo siinä vaiheessa kun siittiö on tunkeutunut munasoluun,
niin kuin se joka juuri sillä onnettomimmalla hetkellä
on astunut säästökirjan kanssa pankkiin
mielessä jokin pitkään haaveiltu ostos.
Mutta sille kohtaukselle hän on velkaa olemassaolonsa,
sille mitä ei olisi lainkaan pitänyt tapahtua.
Kaikki nautinnot ja ilot, kaikki viiltävä kauneus
joka on hänen kontolleen heitetty
maksavat samaa panttia kuin hänen haavansa,
saman lasin takaa, saman sateen huuhtomina ne tuijottavat.
Mikä olikaan se olemassaolon perustava laki?
Välttämätön ja tappava.*

Levälauttoihin varisseet keltaiset koivunlehdet,
 levälauttoihin takertuneet valkoiset lokinsulat ja pahvimukit,
ranskalaiset chansonit kaikuvat
 suvekohvikissa jossa minä
 kirjoitan kirjoittamasta päästyäni
 kuin toukka kaarnan alle,
 ja alle minä tahdon,
 syvemmälle, syvyydenkin alle

johonkin tarkoituksettomaan viestiin

joka ilmaisee

perimmiltään

tyhjyyttäkö?

silmiesi kiraalitimantit seuraavat minua,
pieni kultatukkainen prinsessa
ja pikkuruinen lateksikoira
jotka hän on pakannut reppuuni

Poliisi on vanginnut rosvon
ja käskee tunnustaa rikokset,
kakistaa ne ulos.

**ja minä kakistan tämän ulos,
tämän tämän,
jonka olen tyhjyydeltä
lainannut**

*jotta pääsisin luoksesi,
kasvojesi lävitse, silmiesi sisään,
jotta pääsisin sinne
missä valkoisimmin valkea
vajoaa uumenten uumenimpaan*

jossakin Saturnuksen aineessako?
olenko siis Saturnuksen kuu?

päärys

eukare

vomppi

häärö

hainio

raikea

Vuosittain **viisi suomalaista sadasta kärsii** masennuksesta.

Saturnus hallitsee masentunutta, joka tuijottaa
sysimiilua ja rakastaa sitä, on sen lumoissa.

Masennustilat alkavat yleistyä murrosiässä ja vaivaavat sen jälkeen
tasaisesti kaikenikäisiä. Naisilla depressio on lähes kaksi kertaa yleisempää
kuin miehillä. Toistuvien ja vaikeiden masennustilojen **taustalla** on
perinnöllinen alttius sekä laukaiseva ulkoinen tekijä,
kuten kuormittava elämänmuutos, pitkäaikainen psykososiaalinen stressi
tai läheisen ihmissuhteen puute. Persoonallisuuden häiriöt,
tunne-elämän epävakaisuus, itsetuntovaikeudet, vähäinen koulutus
ja matala tulotaso, säännöllinen tupakointi, humalajuominen,
krooniset elimelliset sairaudet ja **erilaiset mielenterveyden häiriöt**
liittyvät nekin masennustilojen esiintymiseen.

*taustalla hyväksikäyttö ja hylkäykset,
magneettinen kuilu
josta ei saa katsetta irti,
niin kuin Rainer Maria joka
tuijotti alas Rondan rotkoihin
taustalla myriadeittain jäätä,
jäättävää kohtelua läheisten taholta
taustalla Saturnuksen renkaat,
poltavan kiviytimen ympäri
vinhaan kiertävät jääsirpaleet*

tutkimusten mukaan lumelääkkeet auttavat lievään masennukseen yhtä hyvin kuin viralliset lääkkeet eikä serotoniinin takaisinoton estäjiä pitäisi sen vuoksi määrätä paitsi niissä tapauksissa missä kaikki muut keinot on käytetty

silmiesi kiraalitimantit katsovat pois, ne ovat kääntyneet kohti puutarhaa, kohti sateen läikittämää männynrunkoa. mitä ne näkevät siellä? ne katsovat kuin ajatuksetta puun kuoren läpi, jonnekin toisaalle, minne? muistoon ehkä? kaarna, sateen kastelema lämmin väri, ehkä astut sen lävitse nyt johonkin kesään tai syksyyn lapsuudessa, maalle, sinne missä varvut ja tiltaltin monotoniset pisarat. aika mennyt ei koskaan enää palaa. ei niihin hetkiin, jolloin olit täysin avuton ja armoilla. paitsi jos syttyy sota, jos alkaa raivota se mihin ihminen pahimmillaan. mutta siellä, kaarnassa, jokin johdattelee ajatuksesi kohti rauhallista paikkaa (rauhan tyyssijaa?), ehkä isovanhempien taloon, ehkä vinttihuoneeseen, ehkä keittiöön. miten he pelasivat korttia iltaisin. se oli rauhoittavaa, tynnyttävää. hekin olivat tulleet kaukaa ja alasti jonkin hennon aavistuksen kannattelemina

Jokin nakertaa tai kalvaa minua sieltä missä sydämen sanotaan sykkivän.
Avaruusruusun oka? Se sen täytyy olla. Rintakehäni avaruuteen iskeytynyt piikki.
Miljardien ihmisten joukosta se on valinnut juuri minut.

Jokin siis alati kalvaa, ja minusta tuntuu ikään kuin kipeältä, mutta näin
hyväosainen ei saisi parkua muutamasta saturniaalisesta melankolian
rystilyönnistä.

Koko illan kävelen rannalla ja katselen pikku-uikun sukeltelua. Se tekee kaikkensa
jatkaakseen olemassaoloa täällä. Sauvakävelijät pyyhältävät ohi.

Eikö olekin outoa, ettemme koskaan tavoita sitä mitä tavoittelemme, lopullista
sulautumista onnen ja hyvänolon tilaan?

*Hän oli vuorannut asuntonsa ikkunat
valkealla silkkipaperilla joka päästi valon lävitseen
mutta esti näkemästä pihan puita
ja pensaita, pihan poikki kulkevia naapureita.
Hän maalasi simpukoita, jotka raottuivat
jonnekin mistä häämötti pehmeä valo,
simpukka simpukan jälkeen ilmestyi kankaalle
ikään kuin elämä olisi ollut hänelle loputon ja suunnaton
ranta loputtomine ja suunnattomine simpukoineen.
Ehkä hän oli oikeassa, ja me elämme simpukan elämää,
kieputamme ja kehräämme helmiäisrihmaa
haavoittavan sirpaleen ympäri
ja raotumme kohti valoa,
joka lopulta meidät tappaa.
Katso nyt näitäkin kovertuneita kierteitä,
eivätkö ne **syöksy jonnekin syvälle***

*Hän masentuu mitättömistä vastoinkäymisistä.
Hänen hermostonsa on perinnöllisesti sekundaa,
mutta hän on keksinyt tavan hoitaa vaivaansa:
Kun lentokoneen luukku aukeaa
ja hän astuu laskuvarjo selässä tyhjiyteen,
hän kokee elävänsä, hän todellakin on
elossa, elonhenget riekkuvat ja kirmailevat
jokaisen onnistuneen hypyn jälkeen,
endorfiinien aiheuttamassa mielihyvässä
hän ikään kuin jatkaa leijumista*

ja oireet pysyvät poissa kuukausien ajan!

Ehkä minä en pysty tähän? Ammentamaan paljain käsin vettä, sammuttamaan janoni yksinkertaisesti ja helposti, antamaan janon syttyä ja sammua omia aikojaan, hörppimään vettä kämmeneltä, lipittämään sitä viattomasti niin kuin eläimet. Ehkä olen eksynyt harhamaailmaan, etsimään aarteita sateenkaaren päästä, vettä vedempää, välkehtivämpää välkettä, yhä kultaisemmin kimaltavia valon hiuksia. Ehkä kaipaus ei kerro mistään muusta kuin siitä itsestään, ehkä kyynelmagneetti vetää minua puoleensa, Saturnus ehkä. Katselet ulos puutarhaan, vedät sälekaihtimet ikkunoiden edestä, helmipihlajan edestä. Anna minun itkeä sinun ohimoasi vasten, itkeä vakavaa ja lohdutonta itkua niin kuin lapsi itkee tai koira kun sen emäntä on kuollut.

Ovatko nämä kiemurat paperilla yksinäisen lapsen leikkejä, joilla se lohduttaa itseään? Tässä kuvassa tyttö on kasvanut ulos punaisista toppahaalareista, kuljeskelee huurteisten heinien keskellä huurteisilla pientareilla, hajottaa riitteet lätäköiden päältä. Lätäkkö lätäköltä tyttö hyppii jäällä kunnes se murtuu, hajoaa kappaleiksi, jotka tyttö nostelee saappaankärjellä tien sivuun. Hän on vasta kolmevuotias, nyt minä sen tajuan, miten tuon ikäinen saa olla yksin noin kaukana kotoa? Äiti on töihin uppoutunut, niin sen täytyy olla. Ulkona leikkimisestä saa punaiset posket ja hyvän ruokahalun. Tytön aika matelee, muistatko miten vitkaan lapsen aika mataa? Puutarhakotiloa hitaammin se liukuu iäisyydestä toiseen. Tyttö käy välillä keittiössä ja kysyy saisiko jo tulla sisään, mutta äiti hätyyttää hänet uudelleen ulos. Siellä saa punaiset posket ja näyttää pian kauniilta kuin nukke.

toippu

hilpilo

rooppoo

äijänne

larppiainen

himmunkekä

Katseesi kiraalitimantit, katseesi avatut surukirjat.
Ne vaeltavat talon ympäri niin kuin unessa vaelletaan
kun se tahtoo paljastaa pelon raateluhampaat
ja kehottaa katsomaan läheltä, sydämen kammioon
jota anatomia ei tunne. Niin kuin tytön perään on juostava
kun pinkki huppari häviää metsään ja tyttö
on leväyttänyt auki uhmansa komean viuhkan.
Katseesi syyslaiturit, katseesi miilunkimaltavat himpunviirit,
miten ne lepattavat jo, kuin ennen jäähyväisten hetkeä.
Olen matkalla syventymistä kohti, olen matkalla
x-, y- ja z-akselien välissä, avaruudessa,
ennen pitkää kohtaamme elektronipilven.
On edettävä kieli keskellä suuta, sillä valtavat voimat
kokoontuvat täällä.

ISBN 978-951-0-40347-1

82.2

WWW.WSOY.FI

ULKOASU: CAMILLA PENTTI